

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande 2025/26: MJU2y

Kommissionens arbetsprogram 2026

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 21 oktober 2025 att ge övriga utskott möjlighet att yttra sig över kommissionens arbetsprogram för 2026.

Miljö- och jordbruksutskottet yttrar sig över kommissionens arbetsprogram med utgångspunkt i de delar som berör utskottets beredningsområde. Dessa delar finns främst under rubriken *Att upprätthålla vår livskvalitet: livsmedelssäkerhet, vatten och natur*. Utöver detta finns det även skrivningar om cirkulär ekonomi och klimat som berör utskottets beredningsområde.

I yttrandet finns fyra avvikande meningar (S, V, C, MP).

Utskottets överväganden

Kommissionens arbetsprogram

Arbetsprogrammet

Den 21 oktober presenterade kommissionen sitt arbetsprogram för 2026 *Tiden för EU:s oberoende är inne* (COM (2025) 870 final). Arbetsprogrammet består av ett huvuddokument och fem bilagor i vilka kommissionen listar nya strategiska initiativ (bilaga 1), kommande översyn av existerande lagstiftning (bilaga 2), lagstiftningsförslag där förhandlingar pågår (bilaga 3), kommande återkallelser av föreslagna rättsakter (bilaga 4) och kommande upphävanden av rättsakter (bilaga 5).

Arbetsprogrammet utgår ifrån det allvarliga läge som Europa befinner sig i på grund av de geopolitiska spänningar som hotar Europas säkerhet och välfärd. Kommissionen konstaterar att Europa måste ta ett steg framåt för att säkra och forma sin egen framtid och arbetsprogrammet syftar till att forma ett enat och oberoende Europa. Programmets centrala mål är förenkling för att driva på för både ökad konkurrenskraft och en starkare inre marknad. Som en del i förenklingsarbetet har kommissionen presenterat olika omnibuspaket, det vill säga lagstiftningspaket som samlar flera olika åtgärder eller ändringar i flera olika rättsakter i ett enda förslag, här nämns även miljö, livsmedel och livsmedelssäkerhet.

Arbetsprogrammet för 2026 är strukturerat utifrån huvudområdena i de politiska riktlinjer som parlamentet röstade om i juli 2024, uppdaterade utifrån dagens situation. Av de sex områden som kommissionen avser att prioritera under 2026 bedöms ett ligga under utskottets beredningsområde, avsnittet om upprätthållande av vår livskvalitet, livsmedelssäkerhet, vatten och natur. Där utöver innehåller programmet även skrivningar om cirkulär ekonomi och klimat som också ligger inom utskottets beredningsområde.

Utskottets ställningstagande

Omställning till cirkulär ekonomi, giftfria kretslopp och klimatneutralitet

Utskottet ser positivt på att kommissionen avser att presentera en rättsakt om cirkulär ekonomi i syfte att främja utbud och efterfrågan på cirkulära produkter och minska beroendet av kritiska resurser. Detta ligger i linje med det omfattande arbete som pågår för att stärka omställningen till en cirkulär ekonomi och för att skapa en hållbar resursanvändning och en ökad resurseffektivitet. Utskottet vill i detta arbete framhålla kopplingen mellan cirkulär ekonomi och beredskap. En mer cirkulär ekonomi medför viktiga positiva beredskapsaspekter, främst bättre resiliens och ett minskat beroende av omvärlden.

När det gäller övergången till cirkularitet vill utskottet lyfta fram kommissionens utfästelse att vid slutet av året lägga fram en europeisk bioekonomist strategi. En sådan strategi behöver enligt utskottets mening nog beakta substitutionspotentialen i EU:s skogsindustri och tydliggöra att en stark ägande – och bruksrätt är grunden för att vi i ökad utsträckning ska kunna ta tillvara skogens resurser.

Som utskottet tidigare uttalat är det en självklar utgångspunkt att arbetet med en hållbar kemikalieanvändning måste bedrivas internationellt och på EU-nivå för att uppnå sina syften. Sverige prioriterar kemikaliefrågorna och det är av yttersta vikt att detta arbete genomförs inom hela EU. Utskottet ser med oro på att de kvarstående problemen med så kallade cocktaileffekter och att det fortsatt finns oreglerade farliga ämnen i konsumentnära produkter. Utskottet understryker att utfasningen av farliga ämnen, framför allt PFAS, måste intensifieras. Det är därför mycket viktigt att arbetet i enlighet med EU:s kemikaliestrategi fortsätter och utskottet vill understryka betydelsen av att revideringen av Reachförordningen genomförs.

Utskottet välkomnar att kommissionens avser verka för att nå klimatmålen och samtidigt lägga fram ett ramverk för det kommande decenniet som säkrar Europas konkurrenskraft och hållbarhet. Som utskottet tidigare har anfört så anser utskottet att Sverige bör verka för att EU antar ett klimatmål till 2040 som skapar en samhällsekonomiskt effektiv bana mot en klimatneutral union senast 2050. Samtidigt är det viktigt att Sverige deltar i och bidrar till internationella samarbeten på klimatområdet. Utskottet ser därför positivt på ett starkt engagemang från kommissionens sida i betydelsefulla initiativ och partnerskap i syfte att bl.a. bidra till att nå målen i Parisavtalet. Utskottet noterar också kopplingen mellan säkerhet och klimat då den globala uppvärmningen riskerar att öka risken för geopolitiska spänningar och bildandet av nya geopolitiska allianser.

Utskottet betonar fortsatt vikten av att kommissionen driver på för förhandlingar om den föreslagna förordningen om vissa nya gentekniker (COM(2023) 411). Då ett framgångsrikt förhandlingsutfall kan leda till ökad produktion och minskad användning av kemikalier samt underlätta för grödor anpassade till ett förändrat klimat kan det få stora positiva effekter för livsmedelsförsörjningen.

Förenklingsarbete för en robust livsmedelsförsörjning, klimat och natur

Utskottet noterar att arbetsprogrammets centrala mål är förenkling för att driva på för ökad konkurrenskraft och en starkare inre marknad. Utskottet välkomnar att livsmedelsförsörjning i kombination med sunda ekosystem ingår som ett av kommissionens huvudområden i arbetsprogrammet. Det är mycket positivt att kommissionen avser att ytterligare stärka jordbrukarnas ställning och fortsätter motarbeta otillbörliga handelsmetoder i livsmedelskedjan. Utskottet menar att det ur ett beredskapsperspektiv är

viktigt att kommissionen bedriver ett aktivt arbete för jordbrukets omställning. Enligt utskottets mening krävs robusta och lönsamma företag för att primärproduktionen ska kunna hantera så väl ett förändrat klimat som yttre hot. Utskottet ser därför positivt på att kommissionen fortsätter arbetet med att försöka lätta regelbördan inom den gemensamma jordbrukspolitiken.

Kommissionen har som en del i förenklingsarbetet presenterat ett omnibuspaket med förslag på förenklningar inom miljö- och klimatområdet. Samtidigt som det är viktigt att minska den administrativa bördan för medlemsländerna och dess företag vill utskottet understryka betydelsen av att kommissionen i detta arbete säkerställer att förenklingsarbetet genomförs på ett hållbart sätt.

Fiske, djurskydd och biologisk mångfald

Som utskottet tidigare har konstaterat är det kris i stora delar av fiskenäringen, särskilt i Östersjön. En förändring av förvaltningskulturen är nödvändig. Efterlevnaden av den gemensamma fiskeripolitiken, i synnerhet när det gäller landningsskyldigheten och ändamålsenliga kontroller, måste förbättras. Kommissionen är en central aktör i detta arbete. Utskottet kan konstatera att förhandlingarna om 2026 års fiskekvoter för Östersjön resulterade i kvoter som generellt är betydligt högre än de som kommissionen ursprungligen föreslog. Ett förhållande som riskerar att påverka beståndens återhämtningsförmåga negativt. Utskottet anser att kvoterna borde satts lägre, särskilt för sill och strömming. Strömmingen är navet i Östersjöns ekosystem och mer måste göras för att säkra en ordentlig återhämtning. Mot denna bakgrund vill utskottet understryka betydelsen av att kommissionen inför kommande förhandlingar håller en fortsatt hög ambitionsnivå och verkar för restriktivt satta fiskemöjligheter i Östersjön.

Ett stärkt djurskydd inom EU är en prioriterad fråga för Sverige och flera andra medlemsstater. Utskottet konstaterar att kommissionen inte redovisar några planerade åtgärder för ett förbättrat djurskydd i arbetsprogrammet för 2026. Detta är mycket beklagligt. Utskottet efterfrågar en högre ambitionsnivå från kommissionens sida när det gäller arbetet med att säkerställa ett förbättrat djurskydd inom unionen. Utskottet vill uppmärksamma kommissionen på det engagemang som finns i frågan, även bland unionens konsumenter, och betonar betydelsen av att kommissionen verkar för en höjd djurskyddsnivå i Europa.

Även förutsättningarna för bevarandet av den biologisk mångfalden i unionen behöver förbättras. Målsättningarna som antagits inom EU:s biodiversitetsstrategi och Kunming–Montreal-ramverket för biologisk mångfald måste realiseras. Utskottet konstaterar att kommissionen inte redovisar några åtgärder på detta område i arbetsprogrammet. Utskottet efterfrågar därför en högre ambitionsnivå från kommissionen även inom detta område.

Stockholm den 13 november 2025

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Emma Nohrén

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Emma Nohrén (MP), Kjell-Arne Ottosson (KD), Martin Kinnunen (SD), Åsa Westlund (S), John Widegren (M), Sofia Skönnbrink (S), Staffan Eklöf (SD), Malin Larsson (S), Helena Storckenfeldt (M), Tomas Kronståhl (S), Jytte Guteland (S), Marlène Lund Kopparklint (M), Runar Filper (SD), Patrik Jönsson (SD), Andrea Andersson Tay (V), Louise Eklund (L) och Anders Karlsson (C).

Avvikande meningar

1. Kommissionens arbetsprogram 2026 (S)

Åsa Westlund (S), Sofia Skönnbrink (S), Malin Larsson (S), Tomas Kronståhl (S) och Jytte Guteland (S) anför:

Vi delar inte utskottets syn på kommissions arbetsprogram i alla delar. Vi anser att regelförenklingsarbetet inte får innebära sämre miljö och klimat hade kunnat vara tydligare. Regelförenklingsarbetet är viktigt men det får inte leda till en urholkad ambitionsnivå på miljö- och klimatområdet. I fråga om klimatmålen så anser vi att ambitionsnivån måste höjas för att ligga i linje med den senaste forskningen och att det är av grundläggande betydelse att EU inte sänker ambitionsnivån inom klimatområdet. Vi är vidare skeptiska till möjligheten att EU ska kunna tillgodoräkna sig artikel 6-krediter under Parisavtalet. Ett sådant arbetssätt urholkar åtagandena för både Sverige och EU. När det kommer till utfasning av PFAS så anser vi att det är viktigt att ambitionen bör vara ett brett förbud med ett successivt införande för de produkter där alternativ till PFAS saknas.

2. Kommissionens arbetsprogram 2026 (V)

Andrea Andersson Tay (V) anför:

I vissa delar har jag en annan syn på kommissionens arbetsprogram än den som utskottet ger uttryck för. När det gäller kommissionens plan på att ta fram en bioekonomistrategi vill jag understryka att det i allt arbete med bioekonomi är centralt att bioråvaran kommer från hållbart brukade skogar, ett förhållande som behöver framhållas i den kommande bioekonomistrategin.

Jag instämmer till fullo i utskottets bedömning avseende behovet av en förbättrad reglering av kemikalier. I detta sammanhang vill jag betona att en revidering av Reach måste ha fokus på att stärka skyddet för hälsa och miljö. Det får inte finnas något utrymme för att försvaga detta regelverk vid en revidering. Vad gäller utfasningen av PFAS så menar jag att det krävs en bred ansats från kommissionen. Gällande arbetet med regelförenkling vill jag understryka att förenklade regler aldrig får leda till sämre skydd för miljön, människors hälsa, djurvälstånd eller arbetstagares rättigheter. Vidare anser jag att förbättrad djurvälstånd bör ingå i arbetsprogrammet som en prioriterad fråga.

Avseende EU:s klimatmål vill jag att målet ska skärpas och att utsläppen ska minska till nära noll 2040. Jag är skeptisk till möjligheten att EU ska kunna tillgodoräkna sig artikel 6-krediter under Parisavtalet.

3. Kommissionens arbetsprogram 2026 (C)

Anders Karlsson (C) anför:

Överlag delar jag utskottets ställningstaganden men har en annan syn i några delar, framför allt vad gäller klimat och kemikalieanvändning. Jag anser att EU:s klimatmål måste skärpas för att ligga mer i linje med de senaste vetenskapliga rönen. Jag ser med oro på möjligheten att använda artikel 6-krediter för att nå EU:s gemensamma åtaganden under Parisavtalet. Jag välkomnar att revideringen av Reachförordningen genomförs men betonar vikten av att regelverket i samband med detta inte urvattnas på bekostnad av hälsa och miljö. När det kommer till utfasningen av PFAS så vill jag framhålla betydelsen av att den genomförs brett och skyndsamt.

4. Kommissionens arbetsprogram 2026 (MP)

Emma Nohrén (MP) anför:

Jag välkomnar kommissionens arbetsprogram men hade gärna sett starkare skrivningar för klimat och miljö, särskilt vad gäller EU:s arbete för att nå klimatmålen. Miljöpartiet är skeptiska till att EU ska ha möjlighet att använda sig av artikel 6-krediter för att klara sina åtaganden i Parisavtalet. Vidare anser jag och mitt parti att det är viktigt att en kommande revidering av Reach inte leder till ett urvattnat regelverk. Reach måste ha fortsatt fokus på skydd av hälsa och miljö. När det kommer till regelförenklingar så menar jag att det generellt är bra med förenklingsarbete men att det samtidigt är viktigt att förenklingsarbetet inte sker på bekostnad av miljö och klimat.